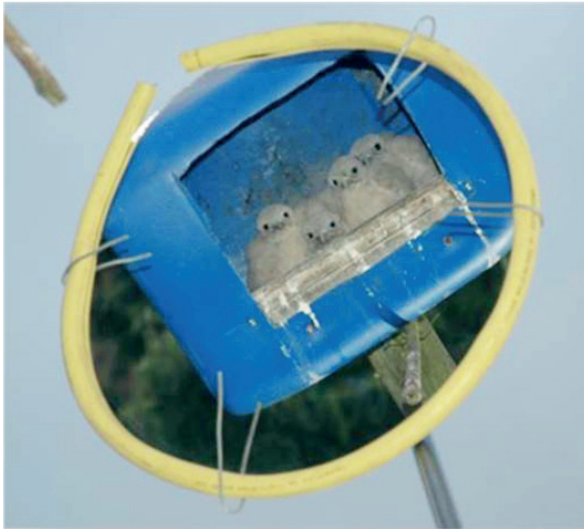

Inventarisatie van roofvogelnesten met camera op telescoopstok

René van der Ploeg & Jacques van der Ploeg

Wij zijn in 2002 gestart met het inventariseren van roofvogels, nadat we eerst in Zeewolde de cursus roofvogelinventarisatie hadden gevolgd (winter 2001/02). Het begon met een aantal nesten, langs de snelweg A6. In 2002 ging het in totaal om zeven succesvolle nesten van Buizerd, Havik en Sperwer. Na een aantal jaren kregen we versterking en al gauw was er een groep van ongeveer tien vrijwilligers. Vervolgens richtten we de Werkgroep Roofvogels N.O.P. op, wat de mogelijkheid bood om een groter gebied te inventariseren. Organisaties als Rijkswaterstaat, Gemeente Noordoostpolder, Provincie Flevoland en Het Flevo-landschap, maken van onze gegevens gebruik, later uitgebreid met Waterschap Zuiderzeeland en Tennenet. Maar we inventariseren ook nesten en torenvalkkasten op erven en boeren- en fruitteeltbedrijven in de Noordoostpolder. In 2010 is de werkgroep een stichting geworden en gaat de groep verder als: Stichting Werkgroep Roofvogels N.O.P. In de winter van 2011 gaven we zelf de cursus roofvogelinventarisatie aan een groep vrijwilligers. Niet alle deelnemers gingen daarna inventariseren. In 2017 hebben we daarom de cursus aan een nieuwe groep gegeven. Totaal zijn er nu 25 vrijwilligers actief en dekken we bijna de gehele Noordoostpolder. Om een indruk te geven: in 2016 hebben we meer dan 200 territoria geïnventariseerd (voor 2017 komen we uit op c. 250 territoria). We inventariseren nu alle voorkomende roofvogels.

Sinds de start van het inventariseren van roofvogels in 2002 hebben we grote stappen gemaakt wat betreft het inspecteren van nesten. In de beginjaren bekeken we de nesten voornamelijk van een afstand met de verrekijker. Slechts bij een enkel nest werd geklommen, zodat we ook wisten wat de legselgrootte of het aantal jongen was. Het met een verrekijker bekijken van de nesten stelde ons niet tevreden. Meestal was er erg weinig tot geen activiteit waar te nemen of de vogel was gevlogen en dan kijk je alleen naar een beetje 'hout'. Door naar het nest te klimmen wisten we al wat meer, maar dit was tijdrovend en kostte veel energie als er veel nesten moesten worden gedaan. We kwamen op het idee om de nestinhoud te bekijken met een spiegel gemonteerd op oude tentstokken. He was een gammel geheel, maar het ging. Totdat op een keer bij het bekijken van een nest de spiegel losliet bij het laten zakken van de stokken. En daar hing de spiegel boven het nest van een Buizerd. Toen moest er alsnog worden geklommen om de spiegel uit de boom te halen. Voorwaar, geen pretje in een dunne spar met vele zijtakjes. Ondertussen gebruikten we al een oude Leifheit uitschuifbare stok om torenvalkkasten te inspecteren, net lang genoeg om bij de kast te komen.

De inhoud van een torenvalkenkast, gezien via een spiegel (Foto: auteurs). *Interior of nestbox of Kestrel viewed with mirror.*

Toen kwam het moment dat een lid van de werkgroep een manier wist om geld te krijgen uit fondsen. Daarmee schaften we carbonstokken aan, die met schroefdraad in elkaar te draaien zijn. Bovenop deze stok monteerden we een camera met losse batterij die draadloos in verbinding stond met een display. Dit was rond 2010. We konden op die manier nesten tot ongeveer 20 m hoogte bekijken. Dit was echter geen makkie. Het ging weliswaar sneller dan klimmen, maar het in en uit elkaar draaien kostte tijd en energie en was voor sommige leden een hele klus. De beelden op het scherm waren niet altijd even duidelijk, vooral als er blad aan de bomen zat.

Vervolgens hebben we naast de kleine camera – inmiddels met ingebouwde accu – een HD-camera gemonteerd. De kleine camera met display gebruikten we als richtcamera bij het nest. De opname die de HD-camera maakte, konden we thuis op de computer bekijken. Dit gaf een perfect beeld van wat er op het nest te zien was. Zelden nog twijfel over het aantal eieren of jongen, en zelfs prooien waren goed te benoemen. In 2012 hebben we de laatste stap gemaakt. Op internet hadden we de telescopische glazenwasserstokken al eens gezien, maar die waren ons inziens te lang om gemakkelijk in je eentje mee te werken. Nu ging het om een kortere, sterke versie die niet al te zwaar was. De lengte is 13.60 m, inclusief de eigen lengte haal je ongeveer 15.50 m. Voor de meeste nesten in ons gebied was dit voldoende. Om bij de hogere nesten te kunnen komen, hebben we onder in de telescoopstok een fitting met schroefdraad laten verlijmen waarin we carbonstokken – die we nog hadden liggen – kunnen draaien. Zo is een hoogte van ongeveer 27 m te halen en kunnen we bijna alle nesten op inhoud bekijken. Om zo hoog te komen zijn er wel enkele voorwaarden: (1) je moet voldoende

steun van takken hebben om de stok ertegenaan te kunnen laten rusten, en (2) je moet goed zicht op het nest hebben om geen problemen met het materiaal te krijgen. Nu we met de camerastok uitgerust zijn, kunnen we binnen 5 minuten een nest controleren. Deze wijze van kijken bij nesten levert natuurlijk enige verstoring op. Dat zijn we ons bewust. De verstoring is echter zo gering dat er door de jaren heen nooit een nest door is mislukt. Met als bonus: de controle kost ons niet al te veel inspanning.

Dat het ook mooie beelden oplevert, laten de foto's en filmpjes zien (zie de links hieronder). We hebben meegemaakt dat de broedvogel op de rand van het nest bleef staan terwijl de camera boven de rand van het nest uitkwam. Soms zat een Buizerd nog op eieren; die ging even staan, lang genoeg om te kunnen zien hoeveel eieren er waren, waarna ze weer rustig op de eieren ging zitten. Ook maakten we een Sperwer mee die op het nest bleef staan als ze jongen heeft. Door de hyperlink van <https://youtu.be/FdjlOCQmL0g> te openen is te zien hoe we te werk gaan. Enkele filmpjes met HD-camera zijn als volgt te vinden: buizerdeieren op <https://youtu.be/DkC4sdwP0t0>, jonge Sperwers op <https://youtu.be/6oXMWyWrjhc> en op <https://youtu.be/yOinb-5dCy3c>, jonge Buizerds met prooi op <https://youtu.be/a-UCWgJqMas>, dito inclusief ouder op https://youtu.be/wrM_u7ysuok, kaïnisme (Buizerds) <https://youtu.be/oP7RePCfZL8>, en een jonge Buizerd met goed gevulde krop en voedsel op <https://youtu.be/K-2TUJqjkdI>.

Summary

Ploeg R. van der & van der Ploeg J. 2017. Checking raptor nests with camera mounted on telescopic pole. *De Takkeling* 25: 188-190.

Since 2002, raptor nests have been mapped and checked in the Noordoostpolder, central Netherlands. Starting with 7 successful nests in a small section of the polder in 2002, the size of the study area and the number of raptor nests visited increased to include the entire Noordoostpolder and 200-250 territories in 2016-17. Nests were initially checked with binoculars from the ground, few nesting trees were climbed. Later on, tent sticks were used to create a telescopic stick with mirror to check the nests' contents. From 2010 onwards screw-threaded carbon sticks were used with a camera mounted on top. More recently, professional window washer's cleaning poles are used with an HD-camera. On the same pole, a mini-camera is mounted next to the HD-camera to target the latter. The length of the telescopic pole amounts to 13.6 m (increasing to 15.5 m when height of raptorphile is included). A fitting is made in the lower pole, to add extra carbon poles (increasing total length to 27 m, sufficient to check almost all nests, provided that the pole can be stabilized with branches below the nest). Nests can now be checked in 5 minutes' time, seriously reducing the disturbance at active nests. The films can also be used to identify prey remains. Links are provided where some results can be viewed.

Voor informatie omtrent het gebruikte materiaal kunt u mailen naar: roofvogelsnop@planet.nl